

Näkökulmia luvun 4 tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä: Etualalla Vera Cruzin kirkko 1200-luvulta Segoviassa, Espanjassa, taustalla Segovian linna. Mitä roomalaisen tyylin piirteitä tunnistat?

- Rakennus on linnamainen.
- Seinät ovat jykevät.
- Torni on nelikulmainen.
- Rakentamisessa on käytetty pyörökaariholvausta. Tämä näkyy viistossa kattorakenteessa.
- Ikkunoita on vähän ja ne ovat pieniä.
- Ikkunat ovat pyörökaari-ikkunoita.

1. Miksi katolisella kirkolla oli paljon valtaa keskiajalla?

- Kirkko oli yleiseurooppalainen organisaatio, ja sen toimet ja käskyt vaikuttivat kaikkialla Länsi-Euroopassa.
- Kuninkaiden asema oli heikko ja se antoi kirkolle ja Paaville valtaa.
- Kirkolla paljon omaisuutta eli paljon taloudellista valtaa, ja lisäksi sillä oli oikeus kerätä veroja.
- Keskiajalla koulutus oli pitkälti kirkon hallussa.
- Ihmiset uskoivat katolisen kirkon oppeihin ja halusivat varautua kuolemanjälkeiseen elämään. Kukaan ei siksi kyseenalaistanut kirkon asemaa

2. Miten katolinen kirkko käytti valtaansa?

- Kirkolla oli henkisen vallan lisäksi myös taloudellista ja tuomiovaltaa.
- Kirkolla oli oma hallintovirasto (kuuria).
- Kirkolla oli oma oikeusjärjestelmä, niin sanottu kanoninen oikeus.
- Katolisella kirkolla oma tuomioistuin eli inkvisitio, joka tuomitsi harhaoppisia ja noituudesta syytettyjä.
- Ristiretkien avulla katolinen kirkko pyrki lisäämään valtaansa.
- Pelottelemalla helvetin kauhuilla kirkko sai ihmiset tekemään tahtonsa mukaan.
- Kirkko vaikutti myös taiteeseen.

3. Miten katolisen kirkon vaikutus näkyi keskiajan kulttuurissa?

- Koska kirkko oli levinnyt koko Länsi-Eurooppaan, sen vaikutus näkyi laajasti. Keskiajalla pääosa korkeakulttuurista oli katolisen kirkon tuottamaa.
- Kirkolla oli rahaa, mikä mahdollisti kulttuurin tuottamisen.
- Kirkko rakensi kirkkorakennuksia ja luostareita.
- Taidetta tehtiin lähinnä kirkkoihin, ja taiteessa uskonnolliset aiheet korostuivat.
- Koulutus oli pääosin kirkon ylläpitämää.
- Kirkko määritteli pyhäpäivät ja rytmitti siten arkielämää. Eri pakanauskontojen juhlat muutettiin kristillisiksi.

4. Vertaile eri aikakausien maailmankuvia.

a) Millainen oli keskiajan maailmankuva?

- Kirkon opit olivat olennainen osa maailmankuvaa.
- Elämän tarkoituksena oli noudattaa mahdollisimman tarkasti kirkon oppeja, jotta ihminen pääsisi kuoleman jälkeen taivaaseen.
- Maan, joka oli Jumalan luoma, uskottiin olevan maailmankaikkeuden keskus.
- Ihminen koki olevansa osa yhteisöä.
- Keskiajalla kirkko määräsi, mihin ihmisen piti uskoa.

b) Miten se erosi antiikin ihmisen maailmankuvasta?

- Antiikin ihmisen maailmankuva perustui uskonnollisiin myytteihin.
- Antiikissa oli useita jumalia, joiden hyveet ja paheet vaikuttivat ihmisten maailmankuvaan.
- Antiikin aikana kaikki (esimerkiksi monet filosofit) eivät uskoneet myyttiseen maailmankuvaan.

c) Miten se eroaa nykyihmisen maailmankuvasta?

- Keskiajan uskonnolliset selitykset ymmärretään pääosin vertauskuvallisiksi.
- Nykyään järkeä pidetään niin suurella arvolla ja totena, että sitä voidaan tavallaan pitää aikamme ”uskontona”.

5. Perustele väite: Luostareilla oli merkittävä rooli keskiajan yhteiskunnassa.

- Luostarit olivat mietiskelypaikkoja, ja niillä oli tärkeä rooli uskonnon harjoittamisessa.
- Luostareissa kopioitiin kirjoja.
- Ne olivat tärkeitä koulutuspaikkoja.
- Luostarit auttoivat lähialueen ihmisiä ja toimivat alueiden keskuspaikkoina.
- Naisille luostarit olivat ainoita paikkoja, joissa he saattoivat saada koulutusta. Naiset saattoivat paeta luostariin ei-toivottua avioliittoa.
- Luostarit levittivät uusia innovaatioita ja kulttuurivaikutteita.
- Luostarissa hoidettiin sairaita itse kasvatetuilla yrteillä.

6. Tarkastele Duccio di Buoninsegnan 1300-luvun alussa Sienan tuomiokirkkoon maalaamaa alttaritaulua. Miten teos ilmentää keskiaikaista kristillistä taidetta?

- Keskiajalle tyypillisesti aihepiiri on uskonnollinen. Neitsyt Maria on keskellä Jeesus-lapsen kanssa.
- Teos edustaa hyvin keskiajan taiteessa esiintynyttä arvoperspektiiviä, jossa tärkeimmät henkilöt on kuvattu keskelle ja suurempina kuin muut. Näin korostetaan kuvattavan pyhyyttä.
- Maria ja Jeesus-lapsi istuvat valtaistuimella, ja ympärillä on heitä kunnioittavia enkeleitä ja pyhimyksiä. Kuvan yläosassa on profeettoja.
- Kultaus kuvassa edustaa bysanttilaista vaikutusta.
- Maalaus edustaa myöhäiskeskiajan maalaustaidetta.